

פיצוח שאלה

הכלי לפיצוח שאלה הוא כלי עזר מחשבתי לתלמיד/ה לרכישת הרגלי חשיבה שיסייעו לתלמיד/ה להתמודד עם כל שאלה שהיא. הוא נועד לסייע לתלמיד/ה בהתמודדות עם קשיים בקריאת שאלות מילוליות, הבנת הנדרש בהן ותכנון התשובה בהתאם.

ששת אופני התיווך על פי פרופ' ענת זוהר

1. הדגמה (modeling) של חשיבת המורה
2. חלוקת המטלה לחלקים קטנים
3. מתן רמזים
4. סגירת מטלות פתוחות (חלקית או מלאה)
5. תיווך במהלך שיח מורה-תלמיד
6. תיווך מטה-אסטרטגי

שלבי העבודה – פיצוח השאלה

קראו את השאלה.

הפכו את השאלה להיגד

סמנו את מילת השאלה. למה מתייחסת מילת השאלה?

סמנו את מילת ההוראה (צורת הציווי). מה היא מבקשת בתשובה?

מה המידע שניתן להפיק מהשאלה?

מה השאלה שואלת אותנו? כלומר מה עלינו למצוא?

אחר - מצאו מילות תוכן / מספרים

על מנת שמיומנות למידה תהפוך למיומנות שימושית ויעילה,
חשוב לתרגל אותה בכל המקצועות, אצל כל המורים ובכל
הזדמנות.

פיצוח שאלה הינה דוגמה למיומנות רוחבית שניתן ליישם
אותה בכל המקצועות ולהטמיע אותה כדרך פעולה – להפוך
אותה מכלי למיומנות.

חשוב להדגיש כי שאלה אינה טקסט ארוך והיא מאפשרת תרגול
רציף, מגוון, רלוונטי ושימושי לתלמיד.

פיצוח שאלה – תחום דעת מדעים

• שאלה : לשם מה דרושים המים ליצורים חיים?

קראו את השאלה

הפכו את השאלה להיגד

המים דרושים ליצורים חיים לצורך ...

סמנו את מילת השאלה. למה מתייחסת מילת השאלה?

מילת השאלה – לשם מה_ והיא מתייחסת לתכלית (מטרה)

סמנו את מילת ההוראה (צורת הציווי). מה היא מבקשת בתשובה?

אין מילת הוראה

מהו המידע שניתן להפיק מהשאלה?

המים דרושים ליצורים חיים

מה השאלה שואלת אותנו? כלומר מה עלינו למצוא?

לאיזה צורך / צרכים דרושים המים ליצורים חיים?

איך כותבים תשובה / פסקה

מהי פסקה?

הפסקה היא קבוצה של משפטים, הערוכים בסדר הגיוני, שרעיון מרכזי אחד מלכד אותם ומשותף לכולם.

הפסקה בנויה ממשפט פתיחה, משפט מפתח, משפטים תומכים, מילות קישור ומשפט סיום. בדרך כלל כל תשובה בהיקף רחב היא לפחות פסקה אחת: יש בה רכעטומרכזי ומשפטים תומכים (משפטים שמנמקים, מפרטים, מתארים, מסבירים, מדגימים את הרכעון המרכזי).

כתיבת פסקה / תשובה

- הפסקה דנה **ברעיון מרכזי אחד**. כתבו רעיון זה במשפט אחד (זהו משפט המפתח שלכם).
- א. כתבו את הר"מ בהכללה ועצרו בנקודה.
- הוסיפו מספר **משפטים שיבססו וירחיבו את הרעיון המרכזי** של הפסקה.
- ב. הפכו את הר"מ לשאלה בלב: מדוע...., כיצד...., מה זאת אומרת....
- כך תקבלו משפטים שמנמקים, מתארים, מפרטים, מסבירים או מדגימים את הרעיון המרכזי.
- אלו הם המשפטים התומכים ברעיון המרכזי.
- יש להקפיד על קישור הולם בין המשפטים כדי ליצור מבנה רציף ולכיד של הפסקה (התשובה).
- ג. אל תשכח מילות קישור כי הן ממש כמו תמרור.
- רצוי להוסיף סיום לפסקה – **סת"מ**. (סיכום, תוצאה, מסקנה או המלצה)

מודל לכתיבת פסקה / תשובה

משפט מפתח

מציג את הרעיון של הפסקה באופן כללי.
בדרך-כלל יופיע בראש הפסקה.

משפטים תומכים

מבססים את הרעיון המרכזי של הפסקה.

המחשה על-
ידי דוגמאות

השוואה
בעד ונגד

סיבות =
נימוקים

מתארים מצב /
תופעה / בעיה

פתרונות
לבעיה

משפט סיום - סת"מ

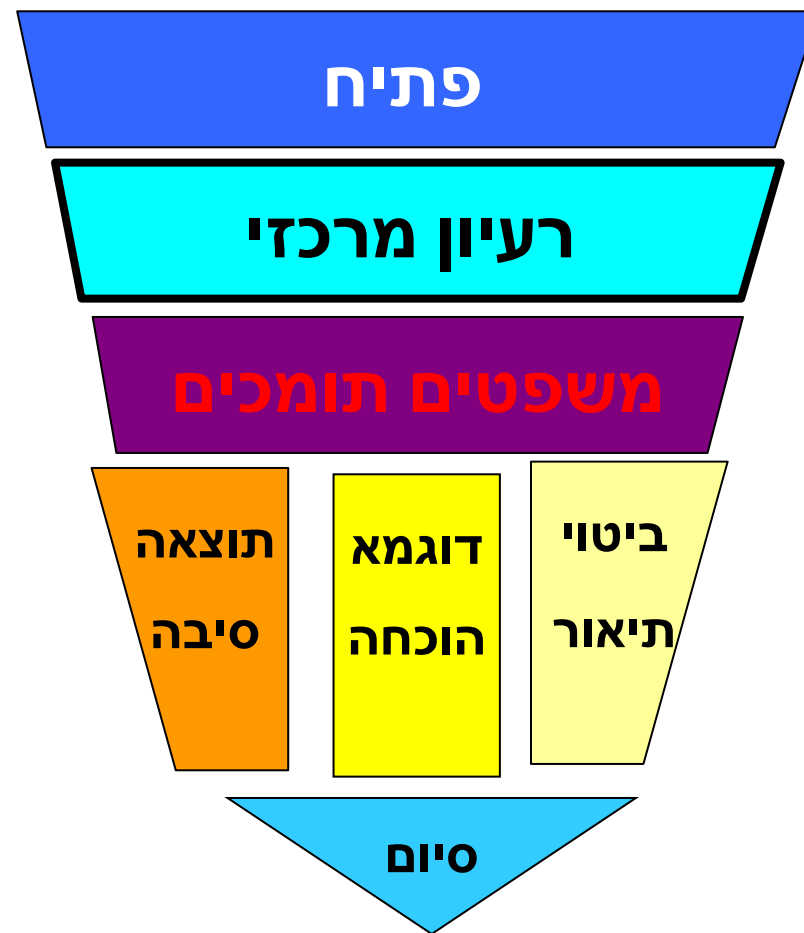
חוזר על הרעיון המרכזי אבל במילים אחרות.

כתיבת פסקה / תשובה

התשובה כפסקה שלמה:

המים הם המרכיב העיקרי בגוף החי. אצל רוב היצורים החיים, המים הם יותר מחצי משקל הגוף, ואצל יצורים שונים כמעט כל הגוף הוא מים. היצורים החיים זקוקים למים לצורך תהליכים המתרחשים בהם: תהליכי נשימה, עיכול והפרשה.

הנשימה אינה יכולה להתבצע ללא מים. בנוסף לכך, תהליכי עיכול המזון קשורים בהפרשת מיצי עיכול שהם ברובם מים. כמו כן, הפרשת פסולת מן הגוף נעשית בעזרת מים. אין ספק שהמים הם תנאי לקיומם של כל היצורים החיים.

סיכום תוצאה מסקנה

ידע מטה אסטרטגי

מטה קוגניציה

ידע מטה-קוגניטיבי אודות אסטרטגיות חשיבה.

אנו לומדים באמצעות עשייה ובאמצעות חשיבה אודות מה שאנו עושים. ג'ון דיואי

:ידע מטה אסטרטגי כולל

שם האסטרטגיה

? כיצד להשתמש

? מתי להשתמש

? למה להשתמש

תחום דעת – תורה

מה מצווה שלמה לעשות כדי להצליח בכל מעשיו?

א. קראו את השאלה

ב. הפכו את השאלה להיגד

שלמה מצווה לעשות את הדברים הבאים כדי להצליח בכל מעשיו.

ג. סמנו את מילת השאלה.

מילת השאלה מה.

ד. סמנו את מילת ההוראה (צורת הציווי).

אין מילת הוראה

ה. מהו המידע שניתן להפיק מהשאלה?

א. מצווים על שלמה . ב. קיום הציוויים יאפשרו לו להצליח בכל מעשיו.

ו. מה השאלה שואלת אותנו? כלומר מה עלינו למצוא?

מהם המעשים?

ז. אחר

אין

כתיבת תשובה

• פתיח

נגזר מהשאלה

• גוף התשובה

תומכים

• סת"מ

לא חייב

תשובה

• פתיח

• שלמה מצווה לעשות את הדברים הבאים כדי להצליח בכל מעשיו.

• גוף התשובה

• לשמור את מצוות ה'

• להרוג את יואב בן צרויה ואת שמעי בן גרא

• לגמול טובה לבני ברזילי הגלעדי

וכעת נוסיף מילות קישור

שלמה מצווה לעשות את הדברים הבאים כדי להצליח בכל מעשיו.

ראשית לשמור את מצוות ה'. **בנוסף** להרוג את יואב בן צרויה ואת שמעי בן גרא,

וגם לגמול טובה לבני ברזילי הגלעדי.

בעיות בשבר העשרוני.

- בקופה 572.5 ₪.
- הקופאי משלם 142.2 ₪ ואח"כ 218.75 ₪.
- מהו סכום הכסף שנשאר בקופה?

תחום דעת – מתמטיקה בעיות בשבר העשרוני.

א. קראו את השאלה.

בקופה 572.5 ₪.

הקופאי משלם 142.2 ₪ ואח"כ 218.75 ₪.

מהו סכום הכסף שנשאר בקופה?

ב. הפכו את השאלה להיגד

נשאר סכום הכסף בקופה .

ג. סמנו את מילת השאלה.

מילת השאלה מהו והיא מתייחסת לסכום הכסף שנשאר בקופה.

ד. סמנו את מילת ההוראה (צורת הציווי). מה היא מבקשת בתשובה?

אין

ה. מהו המידע שניתן להפיק מהשאלה?

- הקופאי משלם $142.2 + 218.75 = 360.95$

- בקופה 572.5 ₪.

ז. מה השאלה שואלת אותנו? כלומר מה עלינו למצוא?

מה הסכום שנשאר בקופה לאחר תשלומי הקופאי?

תרגיל

• בקופה 572.5 ₪.

• הקופאי משלם 142.2 + 218.75 = 360.95

572.50

360.95

211.55

הסכום שנשאר בקופה הוא 211.55 ₪

משוב ובקרה

בדיקה עצמית-כתיבת תשובה:

שאלו את עצמכם את השאלות הבאות:

האם קראתי את השאלה בעיון וזיהיתי את חלקיה השונים?

האם התייחסתי לכל אחד מהחלקים בשאלה?

האם מצאתי בטקסט את המידע הדרוש לי כדי לענות על השאלה?

האם המילים בהן השתמשתי היו בשפה ראויה?

האם אין שגיאות כתיב?

האם השתמשתי בסימני פיסוק מתאימים: נקודה? פסיק? סימן שאלה? נקודתיים?

האם המבנה של המשפטים היה תקין?

מה, לדעתכם, גרם לכם לטעויות?

מה יהיה עליכם לעשות בפעם הבאה, כדי להימנע מאותן טעויות?

תודה על
ההקשבה

